

La propagandista ardida

Angelina Compte Lliuró, la darrera regidora republicana de l'Ajuntament de Girona el 28 de gener del 1939

Text > GEMMA BUSQUETS ROS

Fotos > ARXIVS DE LES FAMÍLIES COMPTE I PURROY

El film soviètic la va impressionar de tal manera que en va escriure una crítica elogiosa a la pàgina de *Front*, el diari del PSUC i de la UGT, el 15 de desembre del 1937. Formava part de la tasca de propaganda que tenia encomanda, com a part de la instrucció a l'escola de quadres del partit: «*Amor i odi* és un film de gran transcendència en els moments actuals, el qual haurien de presenciar tots els antifeixistes, especialment les dones». Quan Angelina Compte Lliuró escrivia aquestes ratlles, l'hivern del 1937, el segon de la Guerra Civil espanyola, poc s'imaginava que, passats els anys, treballaria a l'ambaixada cubana a Moscou o que seria una de les encarregades de les cases d'acollida dels anomenats «nens de Rússia» a Rostov del Don. Nascuda a Figueres el 3 de novembre del 1913, el seu exili va començar quan va assumir, durant els últims dies de la Girona republicana, el 28 de gener del 1939, en una acció breu però compromesa, la Conselleria de Sanitat i Assistència Social del consistori. Explicarien, gairebé noranta anys més tard, que no hi havia lloc al cotxe que li assegurava una fugida de pel·lícula pel carrer de les Ballesteries de Girona. Algú, des de França, la recordaria i hi afegiria l'adjectiu *valenta*. Era un temps en què les heroïcitats, les accions admirables, no s'emmarcaven

>> Amb el seu primer marit, Francisco Purroy Citoler.

ni es premiaven amb medalles, un reconeixement que s'envolta d'una aura amb la qual perden, en certa manera, la dignitat del moment.

Filla de Genís Compte, que era sastre, i Francisca Lliuró, que havia enviudat d'un pagès arrossegat amb el seu carro per la crescuda del riu Ter, tenia un germà, Francesc Compte Lliuró, que era un comunista destacat, i una neboda, la Llibertat. Amb la proclamació de la República, l'Angelina comença també la seva militància, que havia espurne-

jat amb les bobines tèxtils de les fàbriques. Forma part dels comitès d'ajuda de la rereguarda i és la representant de la Unió de Dones de Catalunya a Girona; a més, formaria part del comitè executiu d'aquesta entitat i participaria en el primer Congrés Nacional de la Dona, el novembre del 1937, al Palau de la Música Catalana. L'agost del 1937 és una de les oradores del partit en diferents mítings que tenen lloc a Fornells de la Selva, Cervià, Quart, Llambilles... Angelina Compte Lliuró ja havia format part del

>> Angelina Compte Lliuró i el seu fill Joaquín.

Durant la guerra, Angelina Compte deixa la seva empremta en els articles publicats a la premsa de partit, però també a *L'Autonomista*, el diari dels germans Rahola

>> L'Angelina de jove.

Consell Municipal de Girona entre el 29 d'octubre del 1937 i el 31 de desembre del mateix any. «I això ha de servir-nos d'experiència, dones catalanes, ja que de guanyar el feixisme a Espanya correríem la mateixa sort de les dones de Marzurka. Hem de treballar totes per aixafar el feixisme, perquè no en volem ser esclaves», conclou el seu article. Durant la guerra, Angelina Compte deixa la seva empremta en els articles publicats a la premsa de partit, però també a *L'Autonomista*, el diari dels germans Darius i Carles Rahola. Sempre s'adreça a les dones, en una crida cap a la mobilització. Així, a l'article titulat «Les dones de cara a la guerra», amb data del 9 d'abril del 1938, escriu: «Avui, el nostre lloc no és un racó de cuina, sinó que és al taller, indústria i camp, fent produir tot allò necessari per a la guerra. Deixem la passivitat! Si volem un benestar per als nostres fills, siguem nosaltres que hi aportem el nostre esforç per donar-los-el». És també una via, «la participació en els avenços socials del proletariat», per a l'emancipació de la dona, segons creu. També clama per la unitat de les dones, per un feminisme que ha d'englobar totes les dones antifeixistes de les diferents ideologies: «Amb la unió de totes les dones podem aconseguir el que no podríem individualment»: d'aquesta manera, a «Totes les dones en un sol bloc», publicat a *L'Autonomista* el 18 de

>> Els carnets de regidora i d'auxiliar del Departament de Treball.

febrer del 1938, posa en relleu la necessitat de crear guarderies per a la mainada «on els nostres fills siguin atesos i vigilats mentre nosaltres som al taller, a la fàbrica».

El seu fill, Joaquín Purroy Compte, el pare del qual era Francisco Purroy Citoler, comissari de la Brigada XXV Carles Marx, definia la mare com «una activista decidida que es va dedicar a lluitar contra la injustícia social i, sobretot, contra el feixisme». La mare, a l'exili soviètic, li havia relatat al seu fill gran les col·lectes, emotives, que es feien per als soldats de l'Exèrcit Popular durant el cru hivern de la batalla de Terol. Angelina Compte Lliuró arenava els milicians i soldats que marxaven cap al front. Era una dona amb un caràcter contundent, que no s'empetitia davant les adversitats ni davant Dolores Ibárruri —el fill relata una discussió entre ambdues en una reunió del partit—; era una comunista convençuda. «Quan va tornar al seu país, el 1980, es va endur la més gran desil·lusió de la seva vida», conclouia en el seu escrit, «Un tribut a la mare», Joaquín Purroy Compte.